

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Philosophiske Smuler

Citation: Kierkegaard, Søren: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 4", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 4*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon; Finn Hauberg Mortensen, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 1997 , s. 1. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-ps-txt-shoot-ide9e4ab12-faf0-4c86-9a4c-db80f5894a60.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 4

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Dog siger maaskee En: »Det er besynderligt nok; nu har jeg virkeligen ikke uden en vis Interesse lige til det Sidste læst Din Udvikling, og glædet mig over, at der ingen Stikord var, ingen usynlig Skrift. Men hvorledes Du vender og dreier Dig, som Saft altid ender i Spisekammeret, saa faaer Du altid blandet et lidet Ord ind, som ikke er Dit, og som forstyrrer ved den Erindring, det vækker. Denne Tanke, at det er Discipelen gavnligt, at Guden gaaer bort, staaer i det nye Testamente, i Johannes' Evangelium. Dog, hvad enten det nu er skeet med Hensigt eller ikke, hvad enten Du nu har villet give hiin Bemærkning en særdeles Virkning ved at indklæde den i denne Form, eller ei, saaledes som Sagen nu er vendt, synes den Samtidiges Fordeel, hvilken jeg oprindeligen var tilbøielig til at anslaae meget høit, at være betydeligt reduceret, da der ikke kan blive Spørgsmaal om en Discipel paa anden Haand, hvad jo paa anden Dansk vil sige saa meget som, at Alle ere væsentligen lige. Men ikke blot dette, den umiddelbare Samtidighed synes ved Din sidste Ytring, som Fordeel betragtet, at blive saa tvivlsom, at det Høieste, der siges om den, er, at det er gavnligt at den ophører. Dette vil jo sige, at den er en intermediær Tilstand, der vel har sin Betydning, ikke kan udelades uden, som Du vilde sige, at vende tilbage til det Socratiske, men dog ikke har absolut Betydning for den Samtidige, saa han berøves det Væsentlige derved, at den ophører, da han tvertimod vinder derved, om han end, hvis den ikke havde været, taber Alt og vender tilbage til det Socratiske.« - »Vel talt, vilde jeg sige, hvis ikke Beskedenhed forbød mig det; thi Du taler jo, som kunde det være mig selv. Ja, saaledes er det; den umiddelbare Samtidighed er ingenlunde en afgjørende Fordeel, naar man gjenomtænker den, ikke er nysgjerrig, ikke har Hastværk, ikke ønsker, ja ikke ønskende allerede staaer paa Springet for strax, ligesom hiin Barbeer i Grækenland, at sætte Livet til ved at være den Første der fortæller det Mærkværdige; ikke er taabelig nok til at ansee en saadan Død at være en Martyrs. Den umiddelbare Samtidighed er saa langt derfra, at den Samtidige netop maa ønske dens Ophør, at han ikke skal fristes til at ville løbe hen og see med sine sandselige Øine og høre med sit jordiske Øre; hvilket Alt er spildt Uleilighed og en sørgelig, ja en farefuld Møie. Dog dette, har Du vel selv bemærket, hører egentligen hjemme i en anden Betragtning, hvor der blev Spørgsmaal, hvilken Fordeel den samtidige Troende, efterat være bleven Troende, kunde have af sin Samtidighed, medens vi her kun tale om, hvorvidt den umiddelbare Samtidighed gjør det lettere for En at blive Troende. Den Senere kan ikke saaledes fristes; thi han har kun den Samtidiges Efterretning, hvilken, forsaavidt den er en Efterretning, er i Troens prohibitive Form. Dersom derfor den Senere forstaaer sig selv, da maa han ønske, at den Samtidiges Efterretning ikke er altfor vidtløftig, og fremfor Alt ikke affattet i saa mange Bøger, at de kunde fylde hele Jorden. I den umiddelbare Samtidighed er der en Uro, som først ender, naar det hedder: Det er fuldbragt, uden at dog Hvilen igjen skal puffe det Historiske bort; thi da er Alt socratisk.« - »Paa den Maade er jo Ligheden tilveiebragt, og de stridende Parter kaldte tilbage paa Ligheden.« - »Dette er ogsaa min Mening; men Du maa tillige betænke, at Guden selv jo er den Forligende. Skulde han vel stifte et saadant Forlig med nogle Mennesker, at deres Forlig med ham gjorde Forskjelligheden fra alle andre himmelraabende? Det var jo at bringe Strid. Skulde Guden lade Tidens Magt afgjøre, hvem han vilde begunstige, eller skulde det ikke være Guden værdigt, at gjøre Forliget lige vanskeligt for ethvert Menneske til enhver Tid og paa ethvert Sted; lige vanskeligt, fordi intet Menneske formaaer at give sig selv Betingelsen, men heller ei til ny Splidagtighed skal modtage den af et andet Menneske; lige vanskeligt altsaa, men ogsaa lige let, forsaavidt Guden giver den. See, derfor betragtede jeg mit Forehavende (det vil sige, forsaavidt en Hypothese kan betragtes saaledes) da jeg begyndte, som et gudeligt Forehavende, og betragter det endnu saaledes, uden dog derfor at være ligegyldig mod nogen menneskelig Indsigelse, da jeg tvertimod endnu engang beder Dig, hvis Du har nogen lovlig Indsigelse, at fremkomme med den.« - »Hvor festlig Du pludseligen bliver! Selv om Sagen ikke fordrede det, maatte man jo alene for Festlighedens Skyld beslutte sig til at gjøre en Indsigelse, med mindre det er mere festligt at lade det være, og Din høitidelige Opfordring kun har til Hensigt, indirecte at paabyde Taushed. For at da idetmindste min Indsigelses Beskaffenhed ikke skal forstyrre Festligheden, saa vil jeg hente Indvendingen fra den Festlighed, ved hvilken, som det synes mig, en sildigere Generation kommer til at udmærke sig fremfor den samtidige. Thi dette indseer jeg vel, at den samtidige Generation ret dybt maa fornemme og gjennelede den Smerte, der ligger i et saadant Paradoxs Tilblivelse, eller i, som Du har udtrykt det, at Guden planter sig ind i Menneskelivet; men efterhaanden maa dog hiin ny Tingenes Orden trænge seierrig igjennem, og da vil endeligen den lykkelige Generation komme, der med Frydesang høster Frugten af den Sæd, som under Taarer blev saaet i den første. Men denne triumpherende Generation, der gaaer med Sang og Klang gennem Livet, den er dog vel forskjellig fra den første og fra de tidligere?« - »Ja, unægtelig er den forskjellig, og maaskee saa forskjellig, at den end ikke har den Lighed tilbage, der er Betingelsen for, at vi skulde tale om den, Betingelsen for, at dens Forskjellighed skulde forurolige min Stræben efter at tilveiebringe Ligheden. Men skulde en saadan triumpherende Generation, der drager gennem Livet med Sang og Klang, som Du siger, og hvorved Du, hvis jeg ikke husker feil, erindrer mig om et ikke ubekendt Genies burschikose og ølnordiske Oversættelse af et Bibelsted, skulde den virkelig være troende? Sandeligen, skulde Troen nogensinde faae det Indfald, en masse at rykke frem i Triumph, da behøver den ikke at tillade Nogen at synge Spotteviser, thi det hjalp ikke, om den forbød Alle det. Selv om Menneskene forstummede, der vilde dog over dette vanvittige Optog høres en skingrende Latter, ligesom hine Spottens Natur-Toner paa Ceylon; thi Troen, der triumpherer, er det Ridiculeste af Alt. Dersom den samtidige Generation af Troende ikke fik Tid til at triumphere, da faaer ingen Generation det; thi Opgaven er den samme, og Troen er altid stridende; men saalænge der er Strid tilbage, er der Mulighed af Nederlag, og man triumphere derfor i Henseende til Troen aldrig før Tiden, : aldrig i Tiden; thi hvor er der vel Tid til at digte Triumphviser eller Beleilighed til at synge dem! Hvis det skeer, da er det jo, som om en Armee, der stod opstillet til at rykke i Marken, vilde isteden derfor drage triumpherende hjem igjen til Byens Caserne - selv

om intet Menneske lo deraf, selv om den hele samtidige Generation sympathiserede med dette Abracadabra – vilde dog ikke Tilværelsens qualte Latter bryde frem hvor man mindst ventede det! Hvad gjorde ogsaa den senere saakaldte Troende hermed Andet end det som er værre, end hvad den Samtidige forgyves vilde bede Guden om (Cap.II), da han ikke vilde, at Guden maatte udsætte sig for Ringhed og Foragt; thi den senere saakaldte Troende vilde end ikke selv nøies med Ringhed og Foragt, nøies med den stridende Daarskab, men var vel villig til at troe, naar dette gik til med Sang og Klang. Til en Saadan skal vel ikke, ja kunde end ikke Guden sige, som til hiin Samtidige: saa elsker Du da kun den Almægtige, der gjør Miraklet, ikke Den, der fornødrede sig selv i Lighed med Dig. Og her vil jeg afbryde. Selv om jeg var bedre Dialektiker end jeg er, vilde jeg dog have en Grændse; og i Grunden er det netop Urokkelighed paa det Absolute og de absolute Distinctioner, der gjør En til en god Dialektiker, hvad man i vor Tid aldeles har overseet, ved at hæve og i at hæve Contradictionsprincipet, uden at indsee, hvad dog Aristoteles fremhævede, at denne Sætning, at Contradictionsprincipet er hævet, er baseret paa Contradictionsprincipet, da ellers den modsatte Sætning, at det ikke er hævet, er ligesaa sand. Kun een Bemærkning vil jeg endnu gjøre med Hensyn til Dine mange Allusioner, der alle sigtede til, at jeg blandede laante Ytringer ind i det Sagte. At dette er Tilfældet, nægter jeg ikke, og vil nu ei heller dølgge at det var med Hensigt, samt at jeg i næste Afsnit af denne Piece, hvis jeg nogensinde skriver et saadant, har i Sinde at nævne Sagen ved dens virkelige Navn og iføre Problemet historisk Costume. Hvis jeg nogensinde skriver et næste Afsnit; thi en Piece-Forfatter, som jeg, har, hvad Du vel vil faae at høre om mig, ingen Alvor, hvorledes skulde jeg da nu til Slutning ville hykle Alvor for at behage Menneskene ved at gjøre et maaskee stort Løfte. At skrive en Piece er nemlig Letsindighed – men at love Systemet, det er Alvor; og det har gjort mangen Mand til en høist alvorlig Mand baade i egne og Andres Øine. Dog hvilket det følgende Afsnits historiske Costume vil blive, er ikke vanskeligt at indsee. Som bekjendt er nemlig Christendommen det eneste historiske Phænomen, der uagtet det Historiske, ja netop ved det Historiske, har villet være den Enkelte Udgangspunkt for hans evige Bevidsthed, har villet interessere ham anderledes end blot historisk, har villet begrunde ham hans Salighed paa hans Forhold til noget Historisk. Ingen Philosophi (thi den er kun for Tanken), ingen Mythologi (thi den er kun for Phantasien), ingen historisk Viden (der er for Hukommelsen) har faaet dette Indfald, om hvilket man i denne Forbindelse med al Tvetydighed kan sige, at det ikke opkom i noget Menneskes Hjerte. Dette har jeg imidlertid ønsket at glemme til en vis Grad, og, benyttende mig af en Hypotheses uindskrænkede Godtbefindende, antaget, at det Hele var et snurrtigt Indfald af mig, som jeg dog ikke vilde opgive, førend jeg havde gjenomtænkt det. Munkene bleve aldrig færdige med at fortælle Verdenshistorien, fordi de bestandigt begyndte med Verdens Skabelse; skal man i at tale om Forholdet mellem Christendom og Philosophi først begynde med at fortælle, hvad der tidligere er sagt, hvorledes skal man da – ikke blive færdig, men komme til at begynde; thi Historien vedbliver jo at voxer. Skal man begynde med »hiin store Tænker og Viismand, executor Novi Testamenti, Pontius Pilatus,« der jo paa sin Viis har adskillig Fortjeneste af Christendommen og Philosophien, om han end ikke haver opfundet Mediationen, og skal man dog inden man begynder med ham, oppebie et eller andet afgjørende Skrift (maaskee Systemet), for hvilket der allerede flere Gange er skeet Tillysning ex cathedra, hvorledes kommer man saa til at begynde?«